

Tertúlia sobre Wikileaks. Xavier de Pedro

xavi@pangea.org

Centre d'Estudis de l'Hospitalet
C/ Major, 54
08901 L'Hospitalet de Llobregat, Espanya
Tel. 933 386 091
<http://www.celh.org>^[1]

Aquesta obra^[2] està sota una Llicència de Creative Commons^[3]

Resum

“

*"Una altra lectura sobre el moviment darrera Wikileaks".
Xavier de Pedro.*

24 de Maig 2011. Centre d'Estudis de l'Hospitalet. <http://www.celh.org>^[4]

*(Aquesta obra està sota una Llicència de Creative Commons -
<http://seeds4c.org/110524+Wikileaks>^[5])*

Index

- *Wikileaks: què és?*
- *Context (i): antecedents històrics recents*
- *Context (ii): El poder de les masses*
- *Context (iii): La saviesa de les multituds*
- *El cas de Wikileaks*

El cas de Wikileaks té moltes lectures. El cas de les fugues d'informacions confidencials des de llocs on es volen mantenir privades cap al públic en obert es un símptoma més del moviment que hi ha hagut des de fa més de tres dècades per col·laborar en tasques col·lectives que un de sol no podria assolir. El cas de David contra Goliat, amb la diferència que des dels anys 80, com a mínim, que hi ha hagut esforços cada cops més efectius per a aglutinar eixams de Davids d'arreu del món contra Goliats concrets.

Anem a pams. WikiLeaks, estrictament parlant, és una organització sense ànim de lucre que publica documents confidencials filtrats per persones anònimes. El seu fundador és l'australià Julian Assange.

Malgrat el seu nom, no és un wiki pròpiament dit (els simples lectors no poden modificar el seu contingut, mentre que en Wikis, com a la Wikipèdia, els lectors poden modificar el contingut del que llegeixen). Els posseïdors d'informacions confidencials poden posar-les a disposició dels responsables de l'organització, i aquests decideixen si les han de publicar o no.

Però els seus creadors van escollir un nom amb molt de significat "Wiki-leaks": leaks, de filtracions, en anglès. Wiki, de l'aplicació web que va inventar Ward Cunningham en 1995. Wiki-wiki (dues vegades) vol dir "ràpid", "de pressa", i és el nom que va posar aquest informàtic a la aplicació web senzilla que va inventar llavors per a facilitar que la gent d'arreu del món pogués contribuir en la redacció col·laborativa de documents a través del propi programa per a navegar per Internet. Un de les primeres aplicacions per que els consumidors d'informació a Internet esdevinguessin prosumidor: co-creadors de contingut i valor, avançant en la línia del que posteriorment es va dir web 2.0, la web d'informació que fem entre totes i tots.

Però no va començar llavors sinó una dècada abans, com a mínim, amb el projecte GNU iniciat per Richard Stallman el 1984, el moviment per a col·laborar entre persones d'arreu del món per a fer un sistema operatiu lliure, en que la gent col·laborés emprant-ho, estudiant com estava fet i criticant-ho, millorant-lo, i amb la capacitat de redistribuir-ho amb les mateixes condicions. Molt criticant llavors ja per un jove anomenat Bill Gates, que no creia que pogués arribar a ser gairebé res més que programari (software) per a hobbies, per passar l'estona i entretenir-se, però no pas per a fer res productiu en el futur. Un altre David (eixams de Davids, de fet) contra un altre Goliat. Un altre tipus de programari desenvolupat per primera vegada llavors va ser CVS (Concurrent Versions System): un sistema per a facilitar que informàtics poguessin fer i millorar programes de forma col·laborativa a distància, i treballant tots amb un servidor informàtic central comú, que feia de "secretari" per a fusionar els canvis de tothom als mateixos arxius.

Entre moltíssima gent que hi va contribuir hi ha Linus Torvalds, que va acabar fent l'any 1994 un motor (nucli, o "kernel") senzill per al sistema operatiu GNU, de forma que pogués començar a funcionar ja com a sistema operatiu. I des de llavors tant tot el sistema de programari GNU, com el nucli Linux, com les desenes de milers d'altres programes

d'ordinador lliures que s'han fet arreu del món, han continuat avançant des de llavors, fruit d'eixams de Davids, contra Goliats. Tot i que estrictament parlant, no han estat Davids contra Goliats ni contra ningú, sinó en pro d'una altra manera de fer, en positiu, etc. I és en aquest context que Ward Cunningham va crear el primer programa Wiki. Tot i que val a dir que si no ho hagués creat Ward, ho hagués creat algú altre, en el procés de convergència evolutiva d'aplicacions de programari d'arreu del món que estaven treballant en direccions anàlogues per a donar sortida a una necessitat que existia arreu, de poder col·laborar redactant documents entre varies persones arreu de formà fàcil, ràpida, i amb historial de versions per a esvair la por a que algú altre esborres contingut rellevant escrit per altres sense que es pogués recuperar.

I l'altre cas molt més conegut ara ja per tothom és el de la Wikipèdia, que es va iniciar a l'any 2001 (tot i que la història és una mica més llarga) per Jimmy Wales, per a facilitar que la gent poguéssim contribuir a el·laborar compendis d'informació d'ampli abast (enciclopèdies col·laboratives en múltiples idiomes, basades en programes wiki, que permetien a la gent millorar la informació a través del propi navegador i sense haver de passar un complex sistema de revisió prèvia a la publicació, com podria passar en els sistemes tradicionals de revisió de la qualitat del contingut en altres models enciclopèdics.

Pocs anys després apareix un llibre que és molt gràfic a l'hora de descriure el moviment de més ampli abast que estava passant en els darrers anys arreu del món: "Wikinomics: How Mass Collaboration Changes Everything" (Don Tapscott i Anthony D. Williams, 2006), traduït al castellà com a "Wikinomics: La Nueva Economía De Las Multitudes Inteligentes". I aquest moviment es podria haver anomenat també "de l'outsourcing al crowdsourcing". És a dir, de subcontractar serveis a altres empreses/organitzacions, a aprofitar les masses per a obtenir millor solucions a problemes. I és que aquest és un dels llibres més destacats en aflorar aquesta idea del poder de les masses per a obtenir millors solucions, els prosumidors, el treball per parells/iguals, etc., i com poden influir positivament en l'economia.

De forma similar, es va publicar un altre llibre en anglès "The Wisdom of Crowds" que incidia en la mateixa idea i destacava les característiques que havien de tenir les masses per a actuar de forma sàvia ("The Wisdom of Crowds. Why the Many Are Smarter Than the Few and How Collective Wisdom Shapes Business, Economies, Societies and Nations". 2004. James Surowiecki). De fet, aquest llibre es va publicar en anglès abans que el de Wikinomics, però que jo sàpiga, no s'ha fet cap traducció al castellà, i per això el cito després, per que en cultures llatines aquest llibre sembla haver tingut molta menys penetració que el de Wikinomics, malgrat al meu entendre, ser igual o més rellevant. I per que dic igual o més rellevant? Doncs per que al llarg de tot el text es citen multitud d'exemples en que les multituds han actuat de forma sàvia, i tot un altre grapat d'exemples documentats i molt discutits en que no (l'atac a les torres bessones i la fallada del sistema d'intel·ligència dels EUA per a detectar-ho i prevenir-ho a temps, és un clar exemple). Així, segons la informació aportada per aquest autor en tot el seu llibre, i resumida sintèticament de forma col·laborativa per diferents persones a la Wikipedia, les condicions per afavorir que aflori la saviesa de les multituds són: (1) diversitat d'opinió entre els integrants de la multitud, (2) independència

d'opinió entre uns i altres, (3) descentralització de funcionament, que permet especialització i recórrer al coneixement local, i (4) agregació de la informació dispersa del grup per a prendre una decisió.

I així, apareix el 2006 Wikileaks, amb Julian Assange entre altres, per a facilitar la filtració de documents i xarxes de difusió de les filtracions, aprofitant el poder de les masses (o eixams de Davids, filtrant informacions) contra els Goliats que no volen deixar que se sàpiguen els draps bruts dels governs i poders fàctics d'arreu del món.

Amb els primers boicots al servidor web de wikileaks, es va generar una resposta pràcticament immediata, en que es en poc temps es van fer més de 1000 rèpliques de la informació de la seva web, actualitzats periòdicament de forma automàtica però descentralitzats arreu del món. De forma que si algun govern, feia boicot i bloquejava l'accés a algun d'aquests servidors, n'hi havia molts altres a a altres llocs i països que en tenien còpies idèntiques per a que la informació continués difonent-se de forma pública. Els jutges van demanar fiança per a que es pogués treure a Julian Assange de la presó, i diversa gent va contribuir a pagar la fiança per ell. Van cancel·lar els seus comptes bancaris a VISA, Mastercard, Paypal, i com a conseqüència, grups anònims van atacar els llocs web d'aquestes companyies (les quals van respondre amb un altre atac informàtic). Des de llavors que hi ha hagut gent arreu del món promovent alternatives i fent campanya per a deixar d'emprar les entitats financeres que van fer boicot a Wikileaks.

Hi ha qui diu que Wikileaks pot haver estat quelcom provocat pels propis governs per a justificar una nova onada de retallada de drets sobre l'accés a la informació a Internet i poder aprovar noves lleis per a fer encara més fàcil que un govern pugui forçar el tancament de determinades pàgines web. Qui ho sap (potser algun dia en un futur es filtrarà algun document sobre aquest tema 😊). Però el que és segur és que aquest moviment col·laboratiu dels eixams de Davids contra Goliats continua avançant. I si no hagués estat Wikileaks, probablement hagués estat un altre moviment que aflorés en aquest sentit tard o d'hora, amb les masses actuant de forma sàvia per a recuperar el control de la informació, i un funcionament més democràtic i transparent dels mitjans de comunicació. Si no ho fan ells (des de dalt), ho seguirem fent nosaltres, des de baix. El moviment continua.

Xavier de Pedro Puente.

CELH, L'Hospitalet de Llobregat. 24 de maig de 2011.

Wikileaks: què és?

- WikiLeaks és una organització sense ànim de lucre que publica documents confidencials filtrats per persones anònimes. El seu fundador és l'australià Julian Assange.
- Malgrat el seu nom, no és un wiki en el sentit comú d'aquesta paraula (els simples lectors no poden modificar el seu contingut), sinó que els posseïdors d'informacions confidencials poden posar-les a disposició dels responsables de l'organització, i aquests decideixen si les han de publicar o no.

Context (i): antecedents històrics recents

4 idees base per entendre d'on neix social i culturalment una iniciativa com la de wikileaks i per què aquest nom.

Ús de la tecnologia per a la col·laboració de masses al llarg dels darrers 30 anys.

- 1985-1995: el·laboració d'eines (programari/software):
 - 1985: **Projecte GNU** i FSF: Richard Stallman: Professor MIT -> S.O. amb 4 llibertats (ús, estudi, adaptació, redistribució)
GNU: una organització sense ànim de lucre amb l'objecte de produir programari basat en aquestes premises. <http://gnu.org>^[6]
 - 1986: Sistemes de Gestió de control de versions de d'arxius (i codi font de programes): **CVS**
 - 1995: **Wikis** (Ward Cunningham i altres)
 - I molts més!
- 2001 - **Wikipedia**: Jimmy Wales: El·laboració de compendis d'informació (enciclopèdies)
- 2006 - **Wikileaks**: Julian Assange: Filtració de documents i xarxes de difusió de les filtracions
- I molts més!

Context (ii): El poder de les masses

De l'**outsourcing** al **crowdsourcing**.

De subcontractar serveis a altres empreses/organitzacions, a aprofitar les masses per a obtenir millor solucions a problemes.

Wikinomics: How Mass Collaboration Changes Everything Don Tapscott i Anthony D. Williams, 2006. (*Wikinomics: La Nueva Economia De Las Multitudes Inteligentes*)

Idees com:

- ideagores
- treball per parells/iguals (peers)
- prosumidors
- nous "alexandristes"
- darrer capítol obert per que l'escriguin els seus lectors.

Context (iii): La saviesa de les multituds

The Wisdom of Crowds Why the Many Are Smarter Than the Few and How Collective Wisdom Shapes Business, Economies, Societies and Nations. 2004. James Surowiecki

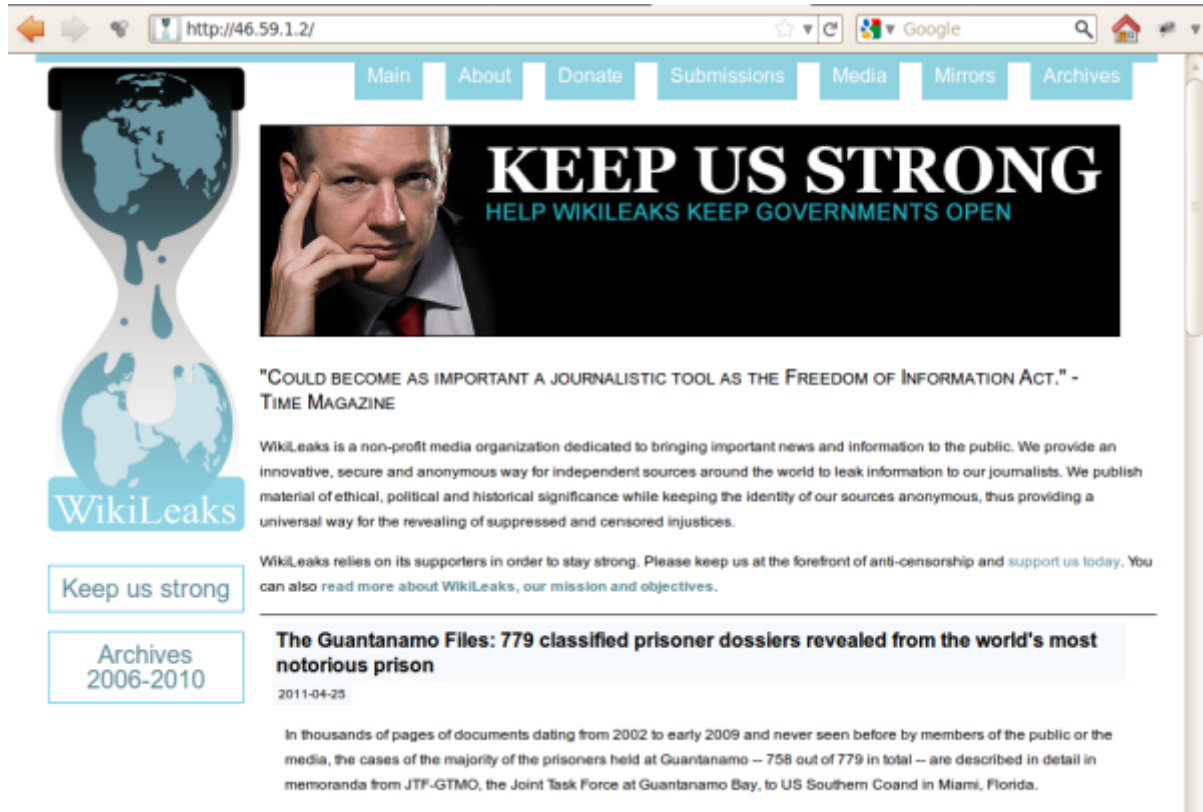
Tipus de saviesa de les multituds:

- de cognició
- de coordinació
- de cooperació

Condicions per afavorir que afloreixi la saviesa de les multituds. Cal:

1. **Diversitat d'opinió** entre els integrants de la multitud
2. **Independència** d'opinió entre uns i altres.
3. **Descentralització** que permet especialització i recórrer al coneixement local.
4. **Agregació** de la informació dispersa del grup per a prendre una decisió

El cas de Wikileaks

- Van tancar el seu lloc web -> 1010+ miralls (Març 2011) actualitzats però descentralitzats del seu lloc web arreu del món.
- Demanaven fiança per sortir de la pressó -> gent va pagar la fiança per ell.
- Van cancel·lar els seus comptes bancaris a VISA, MÀstercard, Paypal, ... ->
- Grups anònims van atacar els llocs web d'aquestes companyies (les quals van respondre amb un altre atac informàtic)

Videos

1.1.1. TV3 30 minuts: "Wikirebels" (4parts)

(1/4)

(2/4)

(3/4)

(4/4)

El rerefons de Wikileaks, a "30 minuts"

Què és Wikileaks? Què hi ha al darrere? Com era i és la vida de Julian Assange? La televisió sueca SVT ha treballat durant mesos investigant l'organització i el resultat és un documental titulat "Wikirebels" que el programa "30 minuts" ofereix en un especial d'una hora.

"Wikileaks" i Julian Assange, al "30 minuts"

Després de la detenció del fundador de la pàgina web Wikileaks, l'australià Julian Assange, "30 minuts" emet el documental "Wikirebels" on apareixen seqüències i materials inèdits d'un gran valor informatiu. Durant els últims mesos, la pàgina web i el seu fundador han estat notícia i han generat una gran polèmica arreu del món per revelar documents confidencials del govern dels Estats Units, molts dels quals relacionats amb guerres i espionatge.

El documental mostra el rerefons de WikiLeaks donant una visió des de dins de la gent que hi ha al darrere: com treballen, on allotgen el seu material, com és la seva vida quotidiana... Però va molt més enllà de tot això. Segueix un ordre cronològic des del naixement de la pàgina, el 2006, fins a la seva expansió i, paral·lelament, ens mostra la vida del seu fundador, Julian Assange. Podrem veure la seva evolució personal i els canvis que hi ha hagut en l'organització des del seu origen.

Quins han estat els canvis més significatius? Com van passar del seu idealisme inicial a l'explosió de popularitat? N'hi ha moltes, de preguntes, que el documental intenta respondre en aquest dur treball d'investigació. També es recordarà el canvi que van experimentar quan van fer públic el vídeo del metrallament, per part d'un helicòpter americà, d'un equip de televisió a Bagdad. La cinta també mostra les reaccions i el gran ressò que van significar les filtracions massives de material de la guerra de l'Afganistan i del Departament d'Estat dels Estats Units.

I no poden faltar les acusacions contra Julian Assange, que ha declarat en diversos mitjans sentir-se amenaçat i tenir por dels seus enemics, i recorda els grans canvis a la seva vida des de la fundació del web i les filtracions publicades.

A part, "Wikirebels" fa una profunda reflexió sobre la transparència en els afers públics, el dret a saber dels ciutadans, la llibertat d'expressió i els límits que tot això ha de tenir en aquest món complex i insegur.

Durant la seva emissió podràs comentar el reportatge a través del Facebook, per compartir amb altres espectadors les teves opinions al moment!

Els autors del documental són Bosse Lindquist i Jesper Huor i ha estat produït per Ingemar Persson i SVT.

Altres

Altres

1.1.2.1. Àgora - 14/12/2010 26.17

Les filtracions del portal Wikileaks

<http://www.tv3.cat/videos/3265930>^[7]

"Àgora" debat sobre la polèmica per la filtració de documents a través del portal Wikileaks que publica informes anònims i classificats del Departament d'Estat nord-americà. Convidats: Francesc Valls, subdirector d'"El País" i cap d'edició de "El País" Catalunya i Lluís Foix, periodista i analista polític.

1.1.2.2. TV3 - Polònia - Wikileaks fa empenyar Obama

Altres fonts d'informació

Altres fonts d'informació:

- <http://es.wikipedia.org/wiki/WikiLeaks>^[8]
- <http://ca.wikipedia.org/wiki/WikiLeaks>^[9]
- http://www.elpais.com/articulo/internacional/Wikileaks/destapar/escandalos/Internet/elpepuint/20100726elpepuint_6/Tes^[10]
- <http://www.guardian.co.uk/media/wikileaks>^[11]

Dubtes, comentaris

Dubtes, comentaris....

- ?
- ...

alias

wikileaks

^[1] <http://www.celh.org>

^[2] http://xavi.pangea.org/tiki-index_raw.php?page=110524+Wikileaks&full&format=jq5

^[3] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.ca>

^[4] <http://www.celh.org>

^[5] <http://seeds4c.org/110524+Wikileaks>

^[6] <http://gnu.org>

^[7] <http://www.tv3.cat/videos/3265930>

^[8] <http://es.wikipedia.org/wiki/WikiLeaks>

^[9] <http://ca.wikipedia.org/wiki/WikiLeaks>

^[10] http://www.elpais.com/articulo/internacional/Wikileaks/destapar/escandalos/Internet/elpepuint/20100726elpepuint_6/Tes

^[11] <http://www.guardian.co.uk/media/wikileaks>